

Wpływ transportu na warunki życia ludności

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Audiobook
- Grafika interaktywna
- Dla nauczyciela

Transport odgrywa bardzo ważną rolę w życiu człowieka. Dzięki niemu możliwe jest nie tylko podróżowanie, ale przede wszystkim przemieszczanie towarów na różne odległości. To dzięki transportom lądowym, morskim i lotniczym przemysł się rozwija, napędzając gospodarki poszczególnych krajów.

Już u zarania ludzkiej cywilizacji wiadomym było, że siedliska należy zakładać tam, gdzie kontakt z innymi społecznościami będzie ułatwiony. Wówczas sytuowano osady w pobliżu rzek, które były nie tylko źródłem wody, ale także stanowiły istotne szlaki handlowe. Przykładami takich śródlądowych dróg mogą być Nil, Eufrat czy Tygrys.

W trakcie lekcji poznasz wpływ transportu na warunki życia ludności.

Twoje cele

- Wyjaśnisz, jak wpływa transport na warunki życia człowieka.
- Przeanalizujesz wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu.
- Przedyskutujesz wpływ transportu na środowisko przyrodnicze.

Przeczytaj

Przemieszczanie się ludności, jak również dostarczanie towarów, możliwe jest dzięki **transportowi**. Wyróżnia się transport lądowy, wodny oraz powietrzny (lotniczy). Stopień jego rozwinięcia uzależniony jest z jednej strony od poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, z drugiej zaś od uwarunkowań pozagospodarczych, np. od tradycji i parametrów środowiskowych. Każdy z rodzajów transportu ma swoje wady i zalety, które prezentuje poniższa tabela.

Rodzaj transportu	Zalety	Wady
drogowy (samochodowy)	<ul style="list-style-type: none">• „od drzwi do drzwi”• wygoda podróżowania• tani w przewozie osób (na małe odległości)• łatwo dostępny dla każdego	<ul style="list-style-type: none">• stosunkowo mała ładowność• wysokie koszty budowy autostrad, dróg szybkiego ruchu, mostów, tuneli itp.• koszty przewozu mocno uzależnione od wahań koniunktury (zwłaszcza cen ropy naftowej)• szkodliwość dla środowiska (z powodu emisji spalin)• wysoki poziom hałasu• duża wypadkowość (największa ze wszystkich rodzajów transportu)• niska prędkość techniczna przewozu w obszarach miejskich (mała przepustowość dróg, korki)

Rodzaj transportu	Zalety	Wady
kolejowy	<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo niskie koszty przy przewozach na duże odległości • duża ładowność • niewielka szkodliwość dla środowiska (szczególnie linii zelektryfikowanych) • wysoka prędkość techniczna przewozu (brak korków) • szczególna przydatność dla przewozu ludzi w obszarach miejskich (tramwaj, metro); wydzielone szlaki są niezależne od dróg kołowych • niewielka zależność od warunków atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokie koszty budowy linii kolejowych, stacji przeładunkowych, wiaduktów, tuneli itp. • duża podatność na zniszczenie/kradzież towaru • wysoki poziom hałasu w pobliżu linii kolejowych
morski	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo duża ładowność • dostosowanie do przewozu różnego rodzaju ładunków (np. kontenerowce, chemikaliowce, tankowce) • niskie jednostkowe koszty przewozu • niski poziom emisji hałasu • mała wypadkowość 	<ul style="list-style-type: none"> • zależność od warunków atmosferycznych • długi czas transportu • możliwość zanieczyszczenia wód (np. podczas katastrof tankowców) • obsługa tylko obszarów nadmorskich • duża podatność na zniszczenie/zawilgocenie ładunku • wysokie koszty budowy portów

Rodzaj transportu	Zalety	Wady
śródlądowy	<ul style="list-style-type: none"> • duża ładowność • niskie jednostkowe koszty przewozu • niewielka ingerencja w środowisko • niski poziom emisji hałasu • możliwość wykorzystania turystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zależność od warunków atmosferycznych • długi czas transportu • obsługa tylko obszarów położonych nad rzekami/jeziorami • duża podatność na zniszczenie/zawilgocenie ładunku • wysokie koszty budowy portów • wysokie koszty budowy kanałów śródlądowych
lotniczy	<ul style="list-style-type: none"> • najbezpieczniejszy rodzaj transportu (najmniejszy stosunek liczby ofiar wypadków do liczby podróżujących) • bardzo duża szybkość przewozu • możliwość szybkiego dotarcia do miejsc trudno dostępnych dla innych rodzajów transportu (korzystają z niego np. służby ratunkowe w górach czy nad morzem) • niewielki wpływ na środowisko (ograniczony do rejonu lotnisk) • szczególnie przydatny do przewozu osób • duża konkurencja na rynku powoduje spadek cen biletów 	<ul style="list-style-type: none"> • zależność od warunków atmosferycznych • wysokie koszty transportu • wysoki poziom hałasu w okolicy portów lotniczych • duża podatność na ataki terrorystyczne

Rodzaj transportu	Zalety	Wady
rurociągowy	<ul style="list-style-type: none"> niezależność od warunków pogodowych niskie koszty przesyłu ładunku już istniejącym rurociągiem duża szybkość transportu 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie koszty budowy rurociągów (szczególnie przy niekorzystnej rzeźbie terenu) możliwość przesyłu danym rurociągiem tylko jednego rodzaju ładunku

Transport niewątpliwie wpływa na jakość życia człowieka. Dzięki transportowi możliwe jest lepsze zaspokajanie nie tylko codziennych potrzeb. Zapoznaj się z audiobookiem, aby zrozumieć, w jaki dokładnie sposób transport wpływa na jakość życia ludzi.

Słownik

chemikaliowiec

typ zbiornikowca przeznaczony do przewozu płynnych substancji chemicznych, nierzadko żrących lub trujących

transport

zespół czynności związanych z przemieszczaniem osób i dóbr materialnych za pomocą odpowiednich środków; obejmuje zarówno samo przemieszczanie z miejsca na miejsce, jak i wszelkie czynności konieczne do osiągnięcia tego celu

Źródło: *Encyklopedia PWN*

transport od drzwi do drzwi

ładunek odbierany jest od nadawcy i dostarczany bezpośrednio do odbiorcy

Audiobook

Zapoznaj się z audiobookiem, a następnie wykonaj polecenia.

Wpływ transportu na jakość życia ludności

Transport dzielimy na lądowy, wodny i powietrzny. W zależności od celu przemieszczania się i odległości wybieramy taki, a nie inny środek transportu. To również zależy od jego dostępności i kosztów jego wykorzystania. Zastanówmy się najpierw, do czego służy nam transport. Chodzi o przemieszczenie się, czyli migracje – dobowe i te związane z realizacją innych potrzeb. Każdego dnia przemieszczamy się do szkoły i pracy, do miejsc dokonywania zakupów, miejsc rekreacji i wielu innych. W jaki sposób tam docieramy? Jeśli miejsca te znajdują się w granicach dojścia pieszego, to można powiedzieć, że transport jako taki nie jest nam codziennie potrzebny. Ale jeśli szkoła czy praca położone są dalej, musimy wybrać określony środek transportu. Może to być komunikacja miejska, publiczna lub prywatny samochód osobowy. Ale przecież nie każdy dysponuje własnym samochodem, więc wówczas uzależniony jest od transportu publicznego. Korzystanie z tego rodzaju transportu związane jest z jego szeroko rozumianą dostępnością. Jeśli musisz przemieścić się z domu do wybranego miejsca, to kluczowe będzie dla ciebie to czy istnieją połączenia kolejowe, autobusowe lub tramwajowe z interesującym cię miejscem. Jak blisko będziesz mieć do przystanku, jak blisko miejsca docelowego znajdzie się przystanek, na którym wysiądziesz – to wszystko wpływa na zadowolenie z korzystania z transportu i kształtuje twoją jakość życia. Jeśli mieszkasz w miejscu dobrze skomunikowanym, o wielu połączeniach z innymi miejscami miejscowości, miasta czy gminy, to w tym względzie jakość życia jest wysoka. Mniejsze zadowolenie jesteśmy skłonni deklorować, jeśli nasze miejsce zamieszkania jest źle skomunikowane z ważnymi dla nas miejscami. Dla władz każdej gminy czy miasta istotne jest rozwijanie transportu publicznego, aby poprawić jakość życia mieszkańców.

Polecenie 1

Wyjaśnij, w jakim celu ludzie się przemieszczają poza codziennymi podróżami do pracy i szkoły. Jakie znaczenie w tych podróżach mają różne środki transportu?

Polecenie 2

Wyjaśnij, w jaki sposób dostęp do transportu może podnieść jakość życia człowieka.

Polecenie 3

Opisz negatywny wpływ transportu na jakość życia człowieka. Swoje zdanie uzasadnij, podając przykłady.

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Wypisz poniżej rodzaje i środki transportu z których dotychczas korzystałeś oraz opisz najważniejszą dla Ciebie wadę i zaletę danego środka transportu. Następnie wymyśl swój własny środek transportu, który wg Ciebie był by najczęściej wykorzystywany.

Polecenie 2

Przygotuj prezentację na temat rozwoju transportu w Twoim mieście, gminie lub województwie. W tym celu zapoznaj się ze strategią rozwoju gminy lub miasta oraz oficjalnymi informacjami na temat transportu w wybranej jednostce. Oceń, jak wprowadzone rozwiązania wpłynęły i mogą wpłynąć na jakość życia mieszkańców.

Infrastruktura techniczna Hong Kongu

Źródło: Pixabay License, <https://pixabay.com/pl/service/terms/#license>, dostępne w internecie: pixabay.com.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku.

2

Plany zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatów.

3

Plany zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatów.

4

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.

5

Inne programy rządowe, np. Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019.

Infrastruktura techniczna Hong Kongu

Źródło: Pixabay License, <https://pixabay.com/pl/service/terms/#license>, dostępny w internecie: pixabay.com.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Fuhrmann

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Wpływ transportu na warunki życia ludności

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa II

PODSTAWA PROGRAMOWA

XIII. Człowiek a środowisko geograficzne – konflikty interesów: wpływ działalności człowieka na atmosferę na przykładzie smogu, inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne, rolnictwa, górnictwa i turystyki na środowisko geograficzne, transportu na warunki życia i degradację środowiska przyrodniczego, zagospodarowania miast i wsi na krajobraz kulturowy, konflikt interesów człowiek – środowisko, procesy rewitalizacji i działania proekologiczne.

Uczeń:

6. ocenia wpływ transportu na warunki życia ludności i środowisko przyrodnicze.

Kształtowane kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- omawia znaczenie różnych rodzajów transportu,
- wskazuje pozytywny i negatywny wpływ transportu na jakość życia człowieka.

Strategie nauczania: asocjacyjna

Metody nauczania: blended learning, IBSE

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny

Materiały pomocnicze

Europejska Agencja Środowiska, *Transport a zdrowie publiczne*, 30.09.2016, EEA.Europa.eu, [online], dostępny w internecie:
<https://www.eea.europa.eu/pl/sygna142y/sygnały-2016/artykuly/transport-a-zdrowie-publiczne> (dostęp 8.04.2021).

Geografia gospodarcza świata, I. Fierla (red.), PWE, Warszawa 2003.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel odwołuje uczniów do fragmentu e-materiału, znajdującego się w części Przeczytaj. Pogadanka naprowadzająca.
- Nauczyciel przedstawia cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Uczniowie zapoznają się z audiobookiem. Następnie, pracując w grupach, wykonują polecenia do audiobooka. Po upływie określonego przez nauczyciela czasu przedstawiciele grup opowiadają o efektach swojej pracy. Członkowie pozostałych grup mogą zgłaszać swoje propozycje i uzupełnienia, nauczyciel czuwa nad poprawnością wykonania zadania.
- Nauczyciel prowadzi z uczniami dyskusję na temat:
 - innych celów przemieszczania się, w których potrzebny jest transport lub w których transport znacznie ułatwia funkcjonowanie;
 - znaczenia w podróżach innych środków transportu;
 - możliwości podnoszenia jakości życia poprzez rozwój transportu;
 - pozytywnego i negatywnego wpływu transportu na jakość życia (nauczyciel zwraca uwagę na kwestie lokalizacji lotnisk, sąsiedztwa osiedli mieszkaniowych, wyznaczania przebiegu autostrad i dróg ekspresowych, konflikty przestrzenne i społeczne na tym tle).
- Syntetyczne podsumowanie przeprowadzonych dyskusji.
- Nauczyciel zwraca uwagę na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego państw i regionów, zamożności społeczeństwa, piramidę potrzeb, wykluczenie transportowe.
- Jeśli pozostanie na to czas, uczniowie w parach przystępują do przygotowania prezentacji (sekcja „Grafika interaktywna”). Najpierw opracowują jej schemat i szukają materiałów źródłowych. Nauczyciel w razie możliwości przydziela parom inne jednostki.

Faza podsumowująca

- Przypomnienie celów lekcji.
- Podsumowanie wiedzy zaprezentowanej na lekcji.
- Ocena pracy uczniów podczas lekcji, biorąc pod uwagę ich możliwości i zaangażowanie.

Praca domowa

- Utrwalenie wiadomości przedstawionych na lekcji.
- Przygotowanie/dokończenie prezentacji.

Wskazówki metodyczne do wykorzystania multimedium

Audiobook może posłużyć również podczas lekcji na temat rozwoju transportu na świecie i jego znaczenia dla gospodarki. Prezentacja może zostać wykorzystana do omówienia dowolnie wybranej jednostki terytorialnej pod kątem jej uwarunkowań transportowych (np. kraje Afryki czy Azji), celem wskazania różnic w rozwoju transportu w różnych częściach świata.